

LA VEU DE CATALUNYA

SETMANARI POPULAR

PRO ARIS ET FOCIS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Dormitori de Sant Francesch, núm. 5, Imprèmpta «La Catalana.»

Sumari: Una carta d' En Lluís Domenech.—L' Aucellet, (poesia) per F. P. Briz.—Lo Manifest del general Polavieja.—Los dotze mesos. (Quinto Eslau,) per A.—L' Aniversari de nostra cayguda, per X.—Moviment Regionalista —Notes curioses, per Ramon N. Comas.—Dietari del Principat.—BOTLETI SETMANAL.—Etemerides.—Santoral.

Una carta d' En Lluís Domenech.

Io distingit company de causa quin nom acabám d' escriure, 'ns ha afavorit ab la carta que anam á transcriure desseguida. En ella 'ns encomana'l Sr. Domenech que fem als demés periódichs catalanistes una excitació. Conformes de tot ab lo sentit d'aquesta, complim de gust l'encárrech; solament que, per comptes de fer nosaltres la feyna, preferim deixarla al distingit comunicant; ja que en sa mateixa carta 'ns la dona feta de molt millor manera que podriam ferla, y, ademés, la nostra firma no tindría devant dels companys á qui la excitació va dirigida la autoritat que tots de bona gana tenen reconeguda al qui es ensembs gloria del art y del saber de Catalunya y honor y força de la nostra patriótica causa. La única cosa que desitjariam fer es insistir en la necessitat que hi ha en la hora present d'inspirarse en lo criterí exposat en la carta del Sr. Domenech, més açò no cal, puix tant be com nosaltres ho veuen los nostres estimats companys, qui no tenen pas ni mes fret son patriotisme ni menys clara llur visió de la realitat. Ab açò, aquí va la carta, sense més afegidores:

Sr. D. Narcís Verdaguer.

Estimat company: L' esperit en favor de la autonomía administrativa de Catalunya, que 's manifesta d' una manera general en les classes ilustrades de la nostra terra, y que comensa á ser acceptat com perfectament legal y possible dintre d' Espanya per personnes qui tal vegada en dies pròxims ne podríen implantar desde l' poder alguns dels principis capitals, requireix ser estudiad y tractat ab gran circunspecció per los periódichs catalanistes.

Fins ara l' catalanisme ha sigut aspiració de un número limitat de personnes estudes de la historia de la nostra civilisació y de les tendències politiques modernes. Tendeix ara á ser aspiració de tot lo poble catalá, y aquesta converxió deu conduhirse per los antichs catalanistes ab un seny y serietat que may serán estremats

pera lo difícil objecte que 'ns proposém. Pera l' temperament de nostre poble, atent sempre als interessos materials, son moviment actual es cap á la autonomía administrativa, tan complerta com puga esser, y dintre d' ella hi poden entrar tants y tants de nostres principis y aspiracions que, si degudament la logressim, poch nos faltaría y fácil nos seria completar la implantació de totes nostres aspiracions.

Faria donchs mala impresió y seria de resultats deplorables tractar lleugerament ab bromes y retrets als qui per aquest camí á nostres idees se acosten. Sense abdicar de cap dels nostres principis y anantlos reclamant incessantment y fins implantantlos de cop, si ocasió se presentés y tinguessim pera ferho la força que avuy estém molt lluny de tenir, cal en mon concepte acullir ab consideració, y de bones en bones acabar d'atreurens, á les personnes de bona fé qui acceptin la autonomía administrativa, importantíssima en nostre programa.

Compen aquesta autonomía administrativa, y se poden considerar ara com aspiració no ja dels catalanistes sino de la major part dels catalans ilustrats: Una sola Diputació, general de Catalunya; lo concert econòmic ab l' Estat pera los gastos exclusius del poder central; la fixació y recaudació dels impostos, exceptuant lo de Aduanes; les obres públiques; lo foment miner, forestal y agrícola; la ensenyança en tots sos graus y altres de menor importància, y s' hi consideren anexes: La administració de justicia fins á última instància, ab funcionaris catalans ó naturalisats; la intervenció en la defensa de la terra per la Diputació; lo servei forçós en la reserva y sols dintre de Catalunya; lo sufragi per classes, corporacions y gremis; l' us del catalá com llengua oficial dintre de nostra terra y la iniciativa y consentiment ineludibles de la Diputació ge-

neral de Catalunya pera tota reforma de nostre dret civil.

No es aquet lo programa complert del catalanisme, pero es l'estat actual de la opinió ilustrada á Catalunya; y, si per personnes d'honrada procedencia privada y política se presentés una solució en aquest sentit, me sembla que seria nostre deber apoyarla, procurant accentuarla lo més possible en concepte autonómich.

Havém de considerar que Catalunya es arrastrada, ab la Espanya á qui está unida, á la destrucció completa y que es urgent tinga en ses mans los medis de salvarse de la comú ruina, abans de que's trobi decayguda y pobre y no puga tenir cap acció en lo moment en que vinguén combinacions diplomàtiques ó nous conflictes internacionals á disposar de la sort de Espanya.

Si no logrem ni axó dels governs de Madrid, en la hora del naufragi general, en mitg de la tempestat, anirém allá ahon Deu vulga.

De totes maneras la situació pera'l Catalanisme y per la nostra terra es crítica y cal discutir ab gran seny y mesura pera no malmetre ab lleugeresa de paraula treballs y opinions que podríen tenir influència decisiva en lo pervindre de Catalunya.

Jo espero, amich Verdaguer, una escitació en aquest sentit, feta en lo seu periódich als demés companys de la prempsa catalanista. La fermesa en les propies conviccions s'alía perfectament ab l'amor pera les consemblants y fins ab lo respecte pera les contraries. Cal no caure en los vics de la prempsa sensacional, que tant ha contribuit als desastres d'Espanya, y es precis no dificultar als qui hem confiat lo govern del catalanisme que pugan treballar sentadament com ho fan en l'avens de nostres ideals.

De V. afm, company,

LLUIS DOMENECH.

Barcelona 12 Setembre 1898.

L' AUCELLET

*Cassador se'n ve á cassar,
cassador de terra estranya,
cassador se'n ve á cassar
á la terra catalana.*

Oydá!

quin mal temps que feya!

Oydá!

quin bon temps fará!

*Ja n'ha vist un aucellet,
aucellet que molt li agrada,
las dos telas amaneix,
la munta fa moure d' alas.*

Oydá! etc.

*L' aucellet es tot ell groch
mes llistat de quatre bandes;
si te'l groch de color d'or,
les llistes son com la grana.*

Oydá! etc.

*Lo reclam canta tant bé
que l' aucell s' hi dexa caure;
joganer piula damunt
del reclam que hi ha á la gabia.*

Oydá! etc.

*Des de allí n'ha vist los grans,
grans de mill que hi ha á la trampa:
tot saltant y refilant
al mitg del engranall baxa.*

Oydá! etc.

*Com les teles s' han tombat
l' aucellet s' hi empresonava.
Cassador que l' ha cullit
ab les dugues mans l' aguanta.*

Oydá! etc.

*Ja de lluny li era plahent,
d' aprop ara mes li agrada.
Perque de perdrel-te por,
tot seguit que'l te'l axala*

Oydá! etc.

*Li compra una gabia d' or
y á dins presoner li tanca,
perque no fugi, ell mateix
bufa'l gra y li muda l' aiga.*

Oydá! etc.

*De primer tot son pinyons,
fins alguna nou picada,
tot es parlar del auzell
als de dins y fora casa.*

Oydá! etc.

*Quan ja'l te prou coneget
li dol que millor no canti,
perque millori de cant
un rossinyol li comprava.*

Oydá! etc.

*Devora del rossinyol
li fa apendre les tonades,
mes al pobre moxonet
mes les seves li agradavan.*

Oydá! etc.

*Del rossinyol no 'n fa cas,
y l' cassador se n' esclama.
Perque son voler no creu
lo posa en gabia de plata.
Oydá! etc.*

*L' aucellet se n' posa trist,
trist de pena y anyorança.
Una escletxa n' ha trobat,
cap á fóra estén les ales.
Oydá! etc.*

*Ses ales no estendrá pas
que se las troba axalades.
Cassadó l' torna á cullir
en gabia de ferro l' tanca.
Oydá! etc.*

*Han passat hiverns é istius
noves plomes te á les ales:
Si li escapa ara altre cop,
prou fará llarga volada.
Oydá! etc.*

*No vol que li fugi may
perque l' que li fa no escampi;
si per cas torna á fugir
fins ha pensat en matarlo.
Oydá! etc.*

*Ay pobre aucellet del bosch
perque t' dava Deu tals gracies!
¿Perque l' cassador que t' té
tan malament ara t' tracta?
Oydá! etc.*

*No t' dexa passar los cants
sino tonades foranes;
ni corre per los teus camps
camps de Deu richs de flo' y grana.
Oydá! etc.*

*Cassador d' enginy dampnat,
de mal cor y mancat d' ànima,
Deu fassi que trobi jo,
la porteta de la gabia.
Oydá! etc.*

*De bat á bat la obriré,
ne trauré l' auzell que hi salta;
li daré la llivertat,
la llivertat que li manca.
Oydá! etc.*

*Tornará á cantar pel bosch
sa tonada casolana
y li ensenyará á mal dir
de les que tú li ensenyaves.
Oydá! etc.*

*Cassador, mal cassador,
que li fas males passades
Deu t' arrenqui de la boca
la llenya ab que tú l' mal tractas.*

*Oydá!
ja vindrá lo dia!
Oydá!
prou qu' arribará!*

F. P. BRIZ.

Lo Manifest del general Polavieja. (*)

Estimat amich:

Cada dia m' venen cartes del mateix sentit que la vostra darrera y firmades per gent que no puch pensar tinguen altre móbil que l' desig del be públich.

Ressó d' una manera de pensar que 'ls nostres polítichs ni solament sospiten, y que tampoch la prempsa periòdica gradua ni coneix exactament, aquestes cartes me fan cert de que anava aceritat resistintme á creure que l' pays fos insensible á ses desgracies. M' adono ab gust de que, en aquestes hores tant tristes pera la nostra patria, no manca á tots los espanyols alló que se'n ha dit la dignitat de la dissost, y que darrera de les classes socials en que ni la ànima ni la materia se senten de les ferides fetes á la integritat y al honor de la nació, esbatega, plena de cobejances d' adob y esmena, una Espanya qui no's resigna á morir.

Molts dels qui á mi's dirigexen me fan ofrena del concurs d' elements de gran significació, ó de colectivitats y associacions respectables. Tots m' empenyen á sortir del silenci en que he estat fins ara, y á que, comunicantme de dret ab lo pays, fassa públich lo que no es cap secret pera 'ls qui tenen ab mi tracte seguit.

(*) Ajudant Deu, parlaré un altre dia d' aquest document, que va cuidar fer partir de riure á la estulticia parlamentaria (diguemho ab termens fins.) Mes, comensém per posarlo sencer en nostres columnes, per varies rahons, entre elles perqué, fins avuy, es lo mes important intent de reacció de la política castellana en sa desfeta; perqué es una confessió, feta pe 'ls qui no tenen conexeció y hasta part de culpa, dels agravis que l' catalanisme retreu cada dia á la dominació castellana; y, en fi, perqué demostra la força ab que's van imposant les idees y aspiracions dels catalanistes, aquells *cuatro locos*, segons la prempsa de Madrid. Pero jep! no t' pensis pas, lector, que haguém enviat ni que pensém enviar la nostra adhesió á En Polavieja jaxó pla! ja te 'n explicaré lo perqué, un altre dia. Ara com ara, enterat; després ja ho espallofaré.

Jo no podía ni devía enrahonar mentres hi havia la guerra. Tampoch'm' era lícit respondre á semblants escitacions en los moments en que 'l govern entaulava la negociació que 'ns ha conduhit al Protocol de Washington. Soldat sense cap lloch en la política militant, sense seti en les Cambres, lo patriotisme 'm manava callar y axis vaig ferho. Pero avuy les circumstancies son molt diferentes. Consumada la catàstrofe, la mutilació del territori espera no mes lo vot de les majories parlamentaries. No es ja possible recular en la vía empresa. Ademés, part de la prempsa, s' entessuneix en atribuirme actitud que no he tingut cap pensament de pendre, y cap rahó pública ni privada s' oposa á que lo que vos y molts amichs meus saben temps ha, ho sápiga igualment lo pays, del moment que 's presentin ocasió y manera d' enterarlen.

Vaig, donchs, á respondre á la vostra carta lo mes clara y senzillament que puga, sense amonhinarme de la forma ni del método, y sense la pretenció d' abraçar tots los problemes de la vida nacional: entre altres rahons, perqué les circumstancies actuals me priven de parlar d' alguns com jo voldria. Per açò deixaré sense contesta la part que 's refereix á coses succeïdes puix me dol fins al extrem portar la consideració á lo que s' havia de fer y no s' ha fet; á lo que pogué impedirse y no 's va impedir. Penso que Espanya tenia dret á esperar una direcció més encertada y un us més aprofitat de sos recursos y sacrificis, y que l' únic consol que pot quedarnos es pensar que les culpes no son del pays, tant dócil pera donar quant li fou demandat pera sostener empreses escomeses sense rumiaments y sense plan; sinó que corresponen als nostres governants d'ahir y d' avuy.

Es cert lo que vos diéu: no vaig esser escollat á Cuba, ni tampoch á Filipines. Mes advertencies, mes comunicacions, mes Memories, se vanen perdre en lo baladreig de les disputes parlamentaries, ó dormen sota la pols d' oficines que no semblen establertes pera servey de la nació, sinó pera goig y divertiment dels familiars, amichs y protegits de nostres magnats polítichs.

De tot açò me'n aconhortaria si fos escoltat en lo que 'ns queda d' aquella pàtria, altre temps tant gran y gloriosa, perqué no tinguéu cap dupte de que sobre la nostra pobra y enxiquida llar d' avuy vindrán encara desolacions mes grosses, si no acometém, depressa y resoluts, la obra de refer á Espanya, transformant la política, mu-

dant de procediment de govern y administrant ab severa rectitud les dexes de nostra passada grandesa.

(Continuarà.)

LOS DOTZE MESOS

(Quento Eslau.)

Una vegada era una viuda que tenia dues filles, la una Maronchka, de son primer matrimoni, la altra filla de son segon anomenada Elena. Veus aquí que tant com estimada era aquixa, era aborrida Maronchka sent axis qu' era la més guapa y bona. La senzilla Maronchka no's donava compte de perque lo despit de sa madrastra esclatava cada volta que la veia, y á la pobreta era á qui encarregavan los treballs més pesats de la casa. Ella era qui arreglava les cambres, quina feya les bugades, cusia, filava, texia, anava á buscar llenya, guardava la vaca y tot axó sens que ningú l' ajudés en mitg de tanta feyna. Elena no feya mes qu' anar de una diversió á l' altra.

Maronchka no obstant sufria totes les fatiges sens quexarse, y escoltava los crits y renys de sa germana y madrastra ab lo sonrís sempre á la boca y ab la paciencia d' un àngel. Y no obstant aquesta angèlica resignació no les entendria gens: tot al contrari, cada dia se tornavan més exigents y més rares ab ella, perque ab los anys l' hermosura de Maronchka crexia mentres que la Elena feya por de tant lletja. A la madrastra la rancunia se la menjava pensant que mentres á la hòrfana tots los jòvens li darian la preferencia, no n' hi hauria ni un pera la seva filla. Axi es que resolgué tréurela de casa, y á n' aquest fi ferli insopportable la estada en ella. La fam, les privacions de tota mena, los cops, les injuries diaries, res li escassejava. L' home mes malvat no hauria pogut imaginar serveys ni treballs més refinadament terribles de los que li manavan les dues mestresses. No obstant Maronchka se tornava cada dia més dócil y més hermosa. Un dia, á lo més rigurós de l' ivern l' Elena volgué un ram de violes bosquetanes.

Ey! tu, Maronchka, li digué, ves dalt la montanya á buscar un ram de violes boscanes, ne vuy un ram per posarmel al pit. Afanyat be y ves depressa; ne vuy de ben fresques y gemades: ¿ho sents?

—Ay, Deu meu, tu no penses lo que díus, estimada germana: ¿has vist may les violes florir damunt la neu? respongué la pobre noya.

—Desgraciada; t' atrevexes, donchs, á desobehir mes ordres? ni una sola paraula mes y cap amunt. Pensa be, que si no 'm portes aviat un bon ram de violes al tornar te mataré.

La madrastra hi afegí unes quantes injuries. De un fort com de puny tirá á la pobre Maronchka fora al portal y tancá la porta ab rabia. La noya tot plo-

rant aná pujant la montanya. La neu tot ho cobria, sens veures per sobra cap petjada humana. Molt temps caminá endintzantse en los frondosos boscos. Tenia gana, tremolava de fret y pregava á Deu que la fes morir.

Al fi, veié un llumet lluny, molt lluny, y ella que s' hi va dirigir pujant sempre, fins que fou dalt de tot de la montanya. Allí dalt la cima més alta, s' hi veyan dotze ajegantades pedres. Sobre aquestes pedres, la noya hi va veure dotze homes asseguts, tres dels quins tenian lo cap blanch, altres tres que no li tenian tant, tres de bona edat y á la fi, tres de molt joves y guapos. No deyan res; mes cada hu d' ells mirava lo foch qu' era lo llum que havia vist la noya, ab gran atenció. Aquets dotze homes no eran altres que los dotze mesos del any. Lo gran *Setchène* (janer), qu' estava sentat més amunt que sos companys, tenia lo bigoti y los cavells blancks com la neu y un gros bastó á la ma.

Maronchka ne tingué por. Després d' alguns moments de silenci y d' estupor, cobrá ánimo y acostantshi los hi digué:

—Homés de Deu, permeteume d' escalfarme en vostre foch; l' ivern me fa tremolar.

Lo grán *Setchène*, alsant lo cap preguntá:

—Per qué vens aquí, filla meva, qué hi cerques?

—Busco violes, respongué Maronchka.

—No n' es pas lo temps de les violes, gno veus que la neu tot ho enmantella? digué *Setchène*.

—Prou que ho se; ma germana Elena y ma madrastra m' han manat que 'ls hi portés violes de vostra montanya y si no les hi porto me matarán. Per favor digueume, pastors, ahon ne puch trobar.

Lo gran *Setchène*, alsantse, se'n aná vers lo més jove dels mesos, y posantli son bastó entre les mans li digué:

—Germá Brégène (mars), vesten á seure en lo lloch mes alt!

Lo mes de Brégène s' assegúé sobre la pedra mes alta y feu una senyal ab lo bastó sobre lo foch. En un obrir y tancar d' ulls les flames pujaren cap al cel y desseguida la neu se fongué y los arbres y plantes tragueren hermosa brotada. Per sobre la terra se vegé l' herba verdejar y entremitg d' ella obriren sos cálzers les margarides; era la primavera. Sota les branques de les mates nasqueren violetes, tot lo camp ne blavejava.

—Afanyat á cullirne, Maronchka, li cridá Brégène, ves ben depressa.

L' hermosa hórfana, tota contenta cuytá á fer sa cullida, tant, que 'n feu un gros ram. Després d' haber regraciat als mesos de tot cor, se'n torná corrents á casa seva alegra y ditzosa.

Gran fou la sorpresa de la madrastra y d' Elena al veure un ram de violes tant gemades y hermoses. Quan obriren la porta á Maronchka, tota la casa s' omplí del suau perfum de les violes.

—¿Ahon has anat á cullirles? li preguntá l' Elena.

—Allá dalt, sota les mates del cim de la montanya, respongué.

Elena agafá lo ram: no 's cansava d' olorarlo, y lo feya olorar á sa mare sens deixar ni una sola flor á Maronchka y sens menys darli les gracies.

L' endemá, s' estava l' Elena escalfantse devant lo foch y tingué desitjos de menjar maduxes. Cridá á sa germana y li digué:

—Maronchka, ves corrent dalt de la montanya á buscarme meduxes, les vull ben dolces y ben madures

—¡Ay Deu! ¿s' ha sentit á dir may que les maduxes maduressin sobre la neu?

—Vol callar, la venta fochs? No hi ha répliques que hi valguin: si no 'm portes les maduxes desseguida te faré matar sens remey; ara ja ho saps.

Després d' aquesta amenassa de l' Elena la madrastra agafá la pobre Maronchka, y la va empênye fora la porta que després tancá ab clau.

A.

L' ANIVERSARI DE NOSTRA CAYGUDA

Seguint la costum dels demés anys, la *Associació Popular Regionalista* d' aquesta ciutat celebrá lo prop-passat diumenge l' aniversari del terrible dia 11 de Setembre de 1714, en que nostra ciutat se vegé assaltada per las tropas franchespanyoles que arrebassaren á Catalunya nostres venerandes llivertats.

La sala presentava sever aspecte: á la presidencia sota dosser, entre palmes, eures y llaurers; s' hi destacava l' escut de Catalunya cubert per negra glaça, veyentse á son costat una tarja dedicada á tots los martres de les llivertats catalanes y altres als valents individuos de la heròica Coronela. En les parets laterals hi havia altres lápides ab noms d' alguns dels inoblidisables ciutadans que llensaren sa sanch per la santa causa de la Patria.

Eures, palmes y llaurers, combinats ab escuts y glaces de dol, acabaven de donar á la sala l' aspecte que exigía la solemnitat del acte.

La concurrencia, composta exclusivament per homens de tots los estaments socials, fou tan nombrosa, que no sols omplí la sala d' actes, sinó totes les vehines del local de la *Associació*.

Oberta la sessió necrològica per la presidencia, En Manel Segura, llegí lo troç de la «*Historia de Catalunya*» d' En R. Nogueras y «*Lo cap d' En Joseph Moragas*» d' En Guimerá, que foren aplaudides ab entusiasme.

Seguidament los senyors Alfons Alsina y Amadeu Tous, llegiren respectivament les poesies «*Al Poble català*» d' En R. Nogueras y «*Lo cap d' En Joseph Moragas*» d' En Guimerá, que foren aplaudides ab entusiasme.

En Lluís Marsans, que presidia l' acte, llegí tot seguit un discurs en lo que després de fer constar l' esperit educatiu de la moderna historia y la evolució nacionalista á que ha arrivat lo que fou senzilla renaxensa literaria, recordá lo motiu per que 's celebrava aquella sessió necrològica. En poques paraules esmentá les causes que obligaren

al poble català á defensar fins ab temeritat la conservació de ses anyorades llibertats y ab més pressa encare esplicá tota aquella guerra, que finí ab nostra autonomía. Dedicá tot seguit sentides frases d'agrahiment y admiració, no sols als martres de 1713 y 14, sinó á tots los que des de la entronisació de Ferran d' Antequera lluytaren contra les tendències absolutistes dels reys y en defensa de la llibertat de la terra. Mes, advertí, que 'ls martres de Catalunya no havien fet lo sacrifici de sa vida en l' altar de la Patria, pera obtenir nostra gratitud y admiració, sinó pera defensar nostres drets y que per lo tant si 'ls catalans nos volém fer dignes de son nom, devém en aquesta diada refermar la convicció pera treballar sempre ab entusiasme pera la reconquesta de la perduda autonomía. Seguint los principis sentats al començament, feu present que la Historia nos donarà obiectiu, llum y camí pera nostra empresa, recomenant als presents, que si 'ls héroes de 1714 nos ensenyen lo sacrifici y l' heroisme, Clarís y 'ls catalans de 1640, nos ensenyen lo verdader obiecte y l' més dret camí. Lo discurs del Sr. Marsans, acabá ab algunes consideracions de actualitat, que no dihem, però que foren saludas ab entusiastes aplaudiments.

Se llegiren després les poesies «Agonía» de Guimerá, per En Joseph Gibert; «La campana Honorata» d' En Sayós, per En Joan Fabregat; una sense títol d' En Nogueras, per En Pere Sala, que s' hagué de repetir; y la «A Felip V» d' En Matheu, per En Joaquim Delclós.

Acte seguit lo soci En Emili Vallés, llegí un ben pensat parlament en lo que després d' una poètica introducció, molt ben relacionada ab la data que s' commemorava, recordà que no son sols los de 1714 los martres de nostres llibertats, evocant al efecte la memoria dels que lluytaren contra Joan II, dels que s' oposaren á les instruccions de Felip II y demés reys de la Casa d' Austria. Fa seguit una contundent defensa de nostres antigues llibertats y de nostra volguda autonomía y recorda que no obstant totes les malifetes de Felip IV, fou necessaria la vinguda d' un Felip V, pera que fos un fet la complerta perdua de nostra llibertat nacional.

Feu veure los pochs frufts que l' centralisme n' ha tret de sos 184 anys d' opressió, recordant los fets darrerament succehits, acabant per probar que es inútil que 'ls polítichs s' afanyen en buscar regeneracions que no han de tenir efecte. Aquest discurs acabá ab un verdader himne á la llibertat de Catalunya.

No cal dir que aquest discurs, com tots los demés treballs llegits en la vetllada, foren aplaudits per l' auditori.

A prech de la presidència, avans de retirarse de la sala, tots los concurrents de peu dret, entonaren algunes estrofes de la cançó patriòtica «Los Segadors,» que foren coroades ab entusiastes visques á Catalunya y á la llibertat de la Patria.

Lo final de la sessió, revestí una solemnitat, impossible de descriure, que deixá molt ben impresionats als concurrents.—X.

MOVIMENT REGIONALISTA

ESPAÑA

Catalunya.—Lo dia quatre d' aquest mes, lo Foment Regionalista de Berga inaugurarà son nou local, celebrancho

sos socis ab un dinar íntim servit á la perfecció per la Fonda de Sant Antoni, regnant ntre 'ls reunits la bona germanor que sempre deu existir entre nostres companys de causa y comentantse al acabar los notables avenços que cada dia fa la causa de la Patria y expressant tots los reunits sos desitjos de vérela aviat lliure de les imposicions centralistes.

Al vespre la orquesta «Unió Bergadana» executà en lo nou local un escullit programa, essent molt nombrosa la gentada que visità la novella societat pera apreciar ses condicions y lo bon gust de sa instalació.

Entre les diferentes instalacions del nou domicili del Foment, cridan la atenció la sala de llegir y un hermos escut, regalat per lo ferm catalanista En Manel Plà, destinat á presidir la sala d' actes.

—Lo dia 8 d' aquest mes, tingué lloc en lo Centre Catòlic de Sant Hilari Sacalm, una notable vetllada catalanista, que s' vegé afavorida per un nombrós auditori. Entre 'ls concurrents s' hi veyen á la presidència nostres distingits companys de causa En Terenci Thos y Codina de Mataró y En Joseph Soler y Palet de Tarrasa. Dels treballs llegits, foren extraordinariament aplaudits una patriòtica poesia y 'ls goigs de Santa Maria de Ripoll, del esmentat mestre en Gay Saber, Sr. Thos y Codina.

La sessió finí ab un notable parlament de gracies de Mossen Joseph Aussiò, rector del esmentat poble.

—Redactat en nostra llengua hem rebut un notable cartell anunciador de la Academia de dibuix y pintura, que ha restablert en aquesta ciutat, plaça de la Catedral, n.º 2 bis, 2.º, 1.ª lo distingit artista En Claudi Hoyos.

Agrahím l' obsequi, felicitant de tot cor al Sr. Hoyos, per haver sapigut prescindir de la vergonyosa rutina que tant perjudica lo bon nom de Catalunya.

—Durant lo mes d' Agost s' han collocat en les coleccions arqueològiques del Museo Episcopal de Vich los següents objectes: Una rejola d' època romana; deu medallons commemoratives y un delicat marfil japonés que ha regalat don Joaquim M. Guasch; tres puntes de silex y quatre trossos de banya ab senyals d' industria humana, procedents de les excavacions de Serinyà, oferta per don Pere Alsius; un candelero romànic de ferro forjat y un estrep ab hermos calat àrabe en la solera, donació de D. Joseph Saderra, una campana ab curiosa inscripció y la fetxa 1527, y un morter de coure, del segle XVII, regalo de D. Antoni Montanyà.

També s' ha rebut del Excm. Sr. General Auditor de Guerra en lo tribunal mixte d' Alexandria D. Frederich Rauret, á qui tant deu la secció egipcia, un interessantissim papirus, d' un metre vint centímetres de llargada, ple de text y ab una faxa superior de característiques ilustracions, tretes, pel que sembla, del llibre dels morts, pertanyent á la XXI ó XXII dinastia.

Euskaria.—Los premis del Jochs Florals de Guipúscoa, que enguany se celebraran á Cestona s' han concedit als següents senyors:

En Emeteri Arresse, de Tolosa, per sa composició poètica *Nekazariyeu bizionodua*.

En Victoriá Iraola, y En Joseph Gamboa per altres composicions corresponents al mateix temps.

En Elies Gorostidi, per son juguet cómich *Ariyo nere* diruba.

En Segón Artola, per sa obreta de gènero igual al anterior *Legorreko arrantzatza*.

En Francisco López Aléu, per son treball en prosa *Guipuzcoako Lege zarraketa Ratzarreak*.

En Clet Zabala per son chor á quatre veus *Laurak-bat*.

En Miquel Oñate, per son chor pera orfeó *Izar*.

En Candi Buenechea, per son zortzik, *Burutasun-bat*.

En Ildefons Lizariturri, per son zortzik, *Euskal-Festak*.

En Miquel Oñate, per lo zortzick, *Eztillergi*.

—En Sabi d' Arana y Goiri, jove y entusiasta propagandor del nacionalisme basch, fou lo diumenge passat elegit diputat provincial de Biskaya, per lo districte de Bilbao, malgrat á la decidida oposició dels polítichs de tots colors.

Aquesta victoria, que ha vingut á demostrar la importància que te ja avuy lo nacionalisme biskai, nos ha causat una gran satisfacció, per veure que no es sols á Catalunya ahon se rebutja la imposició centralista y ahon se treballa per la reconquesta de les llivertats arrebassades per lo predomini castellá.

Enviam al Sr. Arana, nostra entusiasta felicitació, confiant que sa presència en la Diputació foral de Biskaya, serà aviat sentida per la gent de Madrid.

ESTRANGER

Austria-Hungria.—Entre tots los soberans d' Europa no n' hi ha cap que sigui tan desgraciat y tant estimat á la vegada. La seva vida entera ha sigut un calvari. Les derrotes dels seus exèrcits, lo trágich fí de son fill Rodolf y la descomposició que amenassa als seus Estats, eren ja causes més que suficients pera que celebrés son jubileu ab més resignació que alegria, puix sols tristeses poden recordarli sos anys de regnat. A darrera hora, quan lo carinyo espontani que 'ls seus súbdits li manifestaven podia esvanir aquella nuvoiada de tristeses y desgracies que may han deixat d' accompanyarlo, ha rebut la terrible nova de que sa mulier, la emperatriu voluntariament desterrada que de molts anys ensa passejava per tot lo mon la seva tristesa, havia sigut assassinada á Ginebra. Aquesta nova que deu haver marsit les últimes alegries de Francisco Joseph ha commogut profundament á tota la Europa. Los crits d' indignació que de per tot arreu s' han axecat, han fet passar com á desapercebuts los comensos de la nova orientació de la política austro-húngara en busca d' una solució pera 'ls gravíssims conflictes que demanen prompte resolució. Lo carácter d' aquesta secció 'ns priva de exposar les moltes reflexions que 'ns ha inspirat lo terrible crím de Ginebra y 'ns obliga á estudiar la actual situació política d' Austria y de Hungria.

Lo Parlament austriach, com oportunament diguerem, està convocat pera l' dia 26 d' aquest mes; no sabém si l' assassinat de la emperatriu motivarà algun aplacament; de totes maneres, la situació política continuará de la manera que hem indicat tantes vegades y les pròximes sessions donarán lloc segurament no á una avinensa que permeti aprovar lo pacte unitiu tal com va formularse en les derreres conferencies, sino á revivar los odis entre txechs y alemanys, y á escàndols continuats, puix si fins are 'ls txechs gastaven una prudència extremada devant los atachs dels pangermanistes, are sembla que estan disposats á usar dels mateixos procediments que aquests, ja que han vist que l' govern s' inclina més á favor dels qui l' combaten que no pas á favor dels que l' ajuden.

A Hungria ja han comensat les sessions y al parlarne no tenim que fer judicis *a priori*. Abans de començar aques-

tes, En Francesch Kossuth va reunir als diputats afiliats al partit de la independència y varen acordar que, després de censurar vivament la conducta del baró de Bauffy demandarien l' establiment de la independència econòmica y aduanera d' Hungria. Ab aquest programa de campanya parlamentaria ja podia dirse ab tota seguretat que les sessions serían borrascoses. Lo partit nacional va esser també convocat per son president Horauski á fi de fixar la seva actitud, y les resolucions que 's varen prendre son les mateixes que les del partit de la independència.

La primera de les sessions de la Cambra no tingue cap mena d' importància. En la segona, lo comte Apponyi, del partit nacional, y Polonyi, del partit de la independència, parlaren llargament, censurant per igual al baró de Bauffy y declarantse abdós partidaris de la complerta independència econòmica d' Hungria. En igual sentit parlà En Francesch Kossuth diheni què eren ilegals totes les combinacions que havien fet los ministres á espalles del Parlament. En la tercera sessió variis diputats dels partits nacional y de la independència han exigit, amenaçant ab la obstrucció, que declarí l' govern quina serà la seva conducta en lo cas probable de que l' Parlament austriach no arribi á cap acord definitiu:

Per lo dit pot comprendres que la situació es més grave que mai: A Austria los dos principals partits son avuy més enemichs que mai y més intranzigants en les seves aspiracions incompatibles. A Hungria, la aliança del partit nacional ab lo de la independència fa dificilissima la situació del govern devant lo Parlament.

F. CAMBÓ.

Notes curioses.

Sant Carles de Viana.—Veuse aquí un *sant* que no ha pas figurat mai en lo Martirilogi Romá; que no l' trovareu en cap Calendari, ni l' havém vist consignat en cap santoral dels segles xv y xvi que per esser los temps mes propers á sa mort, foren també los de més ostentació de la fè que l' poble tenia en son valiment celestial.

Sabuda es la historia del infortunat príncep primogenít dels reyalmes de Navarra y d' Aragó, tan estimat de navarros y catalans, com aburrit de son propi pare, desde que casat per segona vegada, s' encateriná tant ab sa segona muller, que sens dupte s' inventà per ell aquell *Joan doneta* que ha vingut á formular lo pobre concepte que 'n merexen en aquesta terra tots aquells calsases què sempre agafats á les faldilles de la dona no fan mes que la voluntat d' ella. Sabut es que en la impossibilitat de poguerli negar la primogenitura en vista de l' actitud cada dia més resolta dels dos pobles en considerarlo com á successor legal á qui corresponia la corona lo dia que morí Joan II, no hi ha guè escrúpols de cap mena, s' apela á tots los recursos, fins al d' enmatzinarlo, perque la mort, trayentlo d' entre mitg dexés lo camp lliure al fill del segon matrimoni.

Y efectivament, á 23 de Setembre del 1461 entre tres y quatre de la matinada en lo palau major dels comtes reys, en aquesta ciutat de Barcelona morí En Carles, aquell tan volgit príncep de Viana. May cap mort, ha causat un dol tan intens en un poble com aquell, puix may s' ha vist cap altre nacionalitat interessar-se tant per l' hereu de sa soberanía com lo poble català s' esforçá en fer entrar en rahó al rey y en procurar sustraer del rigor d' aquest á aquell.

Estava tan esperançat lo poble en les altes virtuts que adornaven á son ídol, que fins se l'imaginá *sant* y axis, al dia següent d' haver mort no faltá qui l'invoca, y l'opinió popular se aferma mes en la creensa de tal santedad, al veurer que per sa intercessió ha curat una donzella contrafeta y una dona paralítica; y que en los dies que van venint seguexen los prodigis en nombre gran realisats en molts y molts malalts y esguerrats que invocant al benaventurat Sant Carles conseguexen la salut y lo remey de sos mals. Totes aquestes curacions de les que 'n va traurer argument lo P. Mestre Fra Francesch Queralt del ordre de Predicadors y confés que 'n havia sigut del desventurat fill de la reyna Blanca de Navarra, pera fer evidents les grans virtuts que 'n accompanyaven al difunt, junt ab les circumstancies particularíssimes que succehiren quan la vinguda de la mala madrastra ab son fill de que al volgut los capellans tocar les campanes grosses de la Seu pera anunciar al vehinat aytal arribada, per cinch vegades seguides se 'ls vá trencar la corda y de que mentres estaven resonant devant l'altar major un dels pilans de marbre que hi havia á un y altre costat del altar pera sostener lo vel que 'n amagava de la vista del poble al celebrant, sobtadament se trencà en mil trossos, y altres particularitats donaren á la imaginació pública tal idea de virtut respecte del maluguanyat príncep, que no es estrany que arribés á esser conceptuat com á sant.

Y aquesta opinió perseverá fins molt temps després d' haver desaparescut de la vida En Carles de Viana; tant, que un autor anònim del segle passat segons llegirem temps enrera, encar deya: Guiá Deu los passos de sa admirable vida, no per lo camí de les satisfaccions, delicies y goigs, sino per una vía d' espines, de tribulacions, penes y treballs que ab invencible paciencia sufri com altre Job. . .

Deu glorificá al Príncep ab innombrables miracles, tan grans y continuats que fou aclamat universalment per sant.»

Y es que com encertadament fá notar lo molt erudit senyor Puiggari en un de sos treballs, era en aquells temps molt comú invocar la protecció del benaventurat Carles de Viana com ho testimonian molts documents de la época y ho confirma especialment aquell que retrauen, que dona noticia d' un pregó fet á Barcelona á 14 de Juliol del 1462 convocant un cos de exèrcit de 19 mil homes de peu, lo qual acabava axis: *E per çò en lo nom de Deu è de Monseñor Sant Miquel è de monseñor Sant Jordi è del benaventurat Carles axis com en lo partit contrari se burlaven de tal santedat com ho testimonia també aquella carta dirigida á la Reyna, aquella madrastra sens entranyes, en la que s' hi llegeix: Jo spero en Dios è no en Sant Carles.*

Lo cadavre del tal *sant Carles* fou depositat en lo presbiteri de la Catedral barcelonina fins al any 1472 que per ordre del rey son pare fou trasladat á Poblet. Allí un llegat apostòlic enterat del dó y mercé de curació ab que Deu Nostre Senyor continuava glorificantlo, doná llicència en 1542 pera separar del cos un bras que encaxat en plata era guardat en la sagristia del mateix monestir entre les reliquies y se donava á adorar als devots. De la mà del tal bras que sortia lliurement del reliquiari fou extret un dit que s' enviá á Valencia y era venerat en la iglesia de Sant Vicens martre que era de monjos cisterciens com lo de Poblet.

En quant á Barcelona, en l'altar de Santa Tecla y Sant Sebastià fou colocada una imatge de Sant Carles de Viana, la qual era venerada per los faels y mostraven la fé en que se la tenia les varies ofrenes de plata, cera y tauletes que donavén testimoni dels favors obtinguts per la intercessió del qui representava y los ciris que continuament cremaven en l'altar.

Aquesta capella se troba en los claustres y es la segona sortint de la capella de Santa Llucia.

Y entre los devots eren tingudes també en molta estima unes estampes en les que hi havia representat al *Sant* agenollat y en oració ab un Sant Crist á la mà y voltat de malalts qui esperaven la salut per sa intercessió.

Nostres llegidors compendràn que no doném á tot lo referit altre valor que 'l de Notes curioses, no pretenint en cap manera ni tan sisquera en l'imaginació un culte caygut en desús y al qual si 'l clero catalá, ja secular ja regular li doná alguna importància, la Iglesia no n'hi ha donat cap, com tampoch tenen en cap veneració religiosa, les monges de Valldonzella á la reliquia del Príncep de Viana que conservan y guardan ab cristiana pietat.

RAMÓN N. COMAS.

DIETARI DEL PRINCIPAT

Dia 8.

Mor á Oliana, al moment de pujar á la trona, lo Dr. Joseph Ignasi Viladot, canonge penitencier de la Seu d' Urgell, fundador del Colegi de Sant Lluís Gonçaga y de la Academia de Sant Joan Crisóstom, instalada en lo Seminari de la diòcesis urgellenca.

¡Deu lo tinga en sa santa gloria!

Dia 9.

Un fort incendi arrasa cent quarteres de terreno de la montanya de Montserrat. A mitja nit es dominat lo foc que s' havia descubert per tres punts diferents á les tres de la tarde.

Dia 11.

Tenen lloc les eleccions pera diputats provincials. En la major part dels districtes s'hi nota una gran indiferència. A Barcelona son moltes les seccions en que no 's presenta ni un sol elector.

Dia 13.

La Junta constituhida á Tortosa pera 'l foment de la suscripció nacional espanyola ab motiu de la guerra contra 'ls Estats-Units del Nort-América, acorda donar los diners recollits á la Creu Roja de la matexa ciutat.

Dia 14.

La Junta Directiva del Foment del Treball Nacional, ofereix sa cooperació al general Polavieja, per lo manifest que acaba de publicar, en lo que 's declara francament partidari d' una ampla descentralisació administrativa.

Dia 15.

Te lloc l'escrutini general de les eleccions verificades lo dia 11 d'aquest mes, resultant elegits diputats provincials tots los candidats encasillats.

—Lo Capità General demana á nostre Ajuntament, un local prou gran pera destinarlo á hospital capaç pera 2000 malalts del exèrcit espanyol que s' està repatriant.